

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 79.051.009
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Відгук

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Догадіної Валентини Юріївни
на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми
послугами в Україні в умовах євроінтеграції», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність обраної теми

З обранням Україною курсу на інтегрування у світові, а передусім – європейські, структури постало питання про необхідність адаптування вітчизняної системи управління закладами освіти до європейських рекомендацій. Основою такого адаптування є запровадження сучасного організаційно-економічного забезпечення процесів надання освітніх послуг, які є інтегральною частиною системи управління навчальними закладами незалежно від форм власності. Вирішення проблеми запровадження сучасних сучасного організаційно-економічного забезпечення надання навчальних послуг впритул пов'язане з проблемами реформування системи вищої освіти загалом. Сюди належать перехід до трирівневої системи освіти, запровадження міжнародної системи оцінювання знань осіб, що навчаються, сучасних систем атестування та сертифікування закладів освіти, вирішення проблем структурної перебудови системи вищої освіти тощо. Якщо вирішення проблем реформування галузі освіти майже повністю знаходиться в компетенції державних органів влади, то питання модернізації організаційно-економічного забезпечення надання навчальних послуг – компетенція і завдання самих закладів освіти. З цих позицій тематика дисертаційного дослідження, яка спрямована на розроблення і наукове обґрунтування теоретико-методичних підходів до формування організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції є актуальною.

2. Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями

Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за темою «Обґрунтування пріоритетних напрямів наукової та науково-технічної діяльності з забезпечення соціоекономічної стійкості України в умовах глобальної нестабільності» (номер державної реєстрації 0120U103196), у межах якої здобувачем визначені напрями підвищення ефективності організації управління освітніми послугами в Україні.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, які містяться в дисертаційній роботі В. Ю. Догадіной, є достатньо обґрунтованими. Поставлена в роботі мета - обґрунтування теоретичних положень та розробка організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції – досягнута здобувачем, а необхідні для досягнення мети завдання вирішені. Об'єкт і предмет дослідження узгоджені з метою дисертаційної роботи. Кількість наукових задач є достатньою для розкриття обраної теми та досягнення поставленої мети дисертації.

Зміст дисертаційної роботи В. Ю. Догадіной свідчить про глибокі знання здобувача в галузі проблематики дослідження, вміння ставити завдання і знаходити шляхи їх ефективного розв'язання. Одержані здобувачем нові наукові результати відзначаються логічної послідовністю та належним рівнем аргументованості. Зроблені здобувачем висновки є логічно обґрунтованими та повною мірою відображають основні результати дослідження. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджуються використанням потужної інформаційної бази за темою дисертації (255 джерел). Зокрема, було використано: чинні Законодавчі та нормативно правові акти України, статистичні матеріали Держкомстату України, офіційні матеріали Євростату, праці провідних

вітчизняних та зарубіжних вчених, ресурси мережі Інтернет та результати власних досліджень автора з проблематики розробки організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євро інтеграційних процесів.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дисертаційної роботи обумовлений правомірним застосуванням здобувачем загально-наукових та спеціалізованих методів проведення наукових досліджень, серед яких: порівняння та систематизації – для узагальнення сутності, змісту та складових освітніх послуг; системного аналізу – при виявленні організаційно-правових особливостей управління освітніми послугами в Україні; логічного узагальнення – для обґрунтування актуальності, теми, мети і завдань дослідження; синергетичний підхід – для розробки методичного забезпечення управління освітніми послугами; порівняння та групування – при оцінці рівня управління освітніми послугами в Україні; експертного оцінювання – при оцінюванні ефективності управління освітніми послугами; факторного аналізу – при визначенні факторів впливу на процеси управління освітніми послугами.

Достовірність отриманих у дисертації результатів підтверджується їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також публікаціями в наукових виданнях, які відповідають змісту дисертації та характеризують найбільш важливі її положення.

Порушення академічної доброчесності у дисертації не виявлено, є посилання на відповідні джерела інформації.

4. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів, їх достовірність і новизна

Теоретична цінність отриманих наукових результатів полягає в узагальненні існуючих та розробці нових теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій, які збагачують економічну науку з питань формування організаційно-економічного забезпечення управління освітніми послугами в Україні, а саме:

удосконалено категоріальний апарат теорії управління в контексті надання освітніх послуг, котрий враховує інтереси стейкхолдерів, бере до уваги критерії якості освітніх послуг та процеси формування соціальної відповідальності й економічної ефективності, що сприятиме ефективному використанню інтелектуального потенціалу українських освітян і підвищенню конкурентоспроможності освітніх послуг на ринках країн Європи. Розкрито сутність та зміст освітніх послуг, що дало змогу автору розглядати їх як відкриту динамічну систему, якою можна управляти. Ідентифіковано основні складові цієї системи: провайдерів, продукти (освітні послуги) і стейкхолдерів та їх функції в умовах євроінтеграційних процесів, (с. 23-74);

удосконалено методичний підхід до оцінювання ефективності управління освітніми послугами в Україні, який базується на інструментарії екпертної оцінки, що у підґрунті містить опитування всіх безпосередніх або опосередкованих учасників освітнього процесу та дає змогу прийняття обґрунтованих управлінських рішень в освітній сфері, формувати комплексну стратегію управління, яка враховує динаміку розвитку ЗВО України, (с. 210-232);

методичне забезпечення управління освітніми послугами у ЗВО України в умовах євроінтеграції, що складається із трьох блоків; інституційного, організаційного, фінансово-економічного та визначає регламент конкретних дій для всіх зацікавлених сторін у напрямі розбудови та оновлення освітнього процесу при використанні фінансових механізмів для залучення інвесторів в освітню діяльність та ефективного використання кадрового потенціалу ЗВО, (с. 233-252);

дістав подальшого розвитку підхід до визначення напрямів підвищення ефективності організації управління освітніми послугами в Україні, він враховує дії органів державної влади, керівництва вітчизняних ЗВО, громадських організацій та спонсорів щодо оптимізації процесу управління шляхом удосконалення планування, організації, мотивації й контролю за системою освіти, (с. 191-209);

отримало розвитку економічне обґрунтування факторів впливу на

управління освітніми послугами, які мають кількісні та якісні характеристики і відрізняються за територією України видами наявних ресурсів. Це істотно обмежує використання освітнього та кадрового потенціалів, а також ускладнює входження вітчизняних ЗВО у європейський освітній простір, (с. 167-182);

дістав розвитку методичний підхід до оцінки рівня управління освітніми послугами в Україні, відмінність якого полягає в аналізі стану складових освітньої діяльності за областями України. Визначено ключові показники діяльності ЗВО та вплив на них територіальних диспропорцій, які згодом будуть породжувати нестачу кваліфікованих спеціалістів, що, в свою чергу, буде чинити негативний вплив на результати економічної діяльності в країні, (с. 133-166).

Наукові результати, що мають прикладний характер були використані у діяльності Кременчуцького національного університету (довідка про впровадження № 1234 від 22.10.2020 р.) при підготовці студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальністю 073 – менеджмент та викладанні дисципліни «Інвестиційний менеджмент», а також Національного університету «Острозька академія» (довідка про впровадження № 56/2020-нп від 21.12.2020 р.) при плануванні проведення моніторингу зовнішнього та внутрішнього оточення НУ.

5. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

У відкритому друці за результатами дисертації опубліковано 11 наукових праць, зокрема: 7 статей (5 одноосібних), з яких 1 стаття у науковому фаховому виданні; 6 - статей у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних (1 стаття у базі Scopus); 4 тези доповідей у матеріалах конференцій. З урахуванням виконання вимог пунктів 9, 11, 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 979 від 21.10.2020 р., № 608 від 09.06.2021 р., а також Наказу МОН України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і

кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220 апробацію результатів дисертаційної роботи В. Ю. Догадіної слід вважати достатньою.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, списки використаних джерел за кожним розділом, додатки. Роботу виконано в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності, що сприяє сприйняттю викладених матеріалів дослідження. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Відзначаючи зальний високий рівень обґрунтованості теоретичних та методичних положень дисертаційної роботи її цілісність та логіку викладення матеріалу, вважаю за необхідне звернути увагу на певні дискусійні моменти та висловити окремі зауваження:

1) Не знайшло відображення у тексті розділу питання впливу ринку освітніх послуг на формування державного замовлення щодо підготовки фахівців певної кваліфікації, с. 38-41 дослідження;

2) У ході розгляду чинників які впливають на розвиток організації освітніх послуг в Україні автор звертається до економіко-політичної складової зовнішнього середовища, але не поясню впливу політичної ситуації на цей процес, с. 48-49, рис. 1.5;

3) На с. 118 роботи автор зауважує, що нова система освіти, яка постійно удосконалюється, має зосередити увагу на утворенні широкого кола різних закладів освіти та підготовчих курсів. Слід було пояснити у чому має полягати різниця між закладами освіти;

4) У ході розгляду кращих університетів України автор називає два з Києва та один з Харкова, але не аналізує наслідків того, що два кращі університети розташовані в одному місті, с. 120-121 дослідження.

5) Автором проведено експертне оцінювання ефективності рівня управління освітніми послугами в Україні представниками закладів вищої освіти I – II рівнів акредитації, але не розкрито яким чином було доведено об'єктивність отриманого результату, с. 215-222;

б) На с. 243 автор наполягає, що вдосконалення організаційного забезпечення управління освітніми послугами передбачає планування всіх складових освітнього процесу, але виникає запитання: які саме планові документи маються на увазі?

Проте, висловлені зауваження мають дискусійний характер та не впливають на позитивну оцінку поданої на розгляд дисертації.

8. Загальні висновки

Дисертація Догадіної Валентини Юріївни на тему: «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції» є завершеною кваліфікаційною працею, що виконана на високому науковому рівні, вона містить теоретичні положення, методичні підходи і практичні рекомендації, які у сукупності дозволяють удосконалити організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні з урахуванням впливу євроінтеграційних процесів.

Наукові публікації здобувача відображають положення отриманих у дисертації нових наукових результатів. З наукових робіт, що написані у співавторстві, у дисертаційній роботі використані лише особисті здобутки автора. Основні результати дослідження доповідалися під час науково-практичних конференцій різного рівня та впроваджені у практичну діяльність.

Дисертаційна робота за змістом відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», а за якістю теоретичних та методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Обрана тема дисертаційної роботи є актуальною; поставлену мету досягнуто; завдання дисертаційної роботи виконано; результати дослідження містять наукову новизну,

мають теоретичне значення та практичну цінність.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація на тему «Організаційно-економічне забезпечення управління освітніми послугами в Україні в умовах євроінтеграції» за своїм змістом відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 979 від 21.10.2020 р., № 608 від 09.06.2021 р., а її автор – Догадіна Валентина Юріївна – заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент,
завідувачка кафедри
національної економіки,
маркетингу та міжнародних
економічних відносин
Класичного приватного університету
д.е.н., професор

О. Л. Гальцова

Засвідчую:
Вчений секретар

К. О. Флабока